

EL TESOR LEXICOGRÀFIC VALENCIÀ (1543-1915) (TLV)

M. ISABEL GUARDIOLA I SAVALL

Universitat d'Alacant

maribel.guardiola@ua.es

1. INTRODUCCIÓ: ELS TRESORS LEXICOGRÀFICS

El terme *tesor* presenta en lexicografia una gran varietat d'aplicacions¹. En el Renaixement, les obres que portaven aquest títol feien referència a diccionaris monolingües molt extensos, amb una gran quantitat de cites d'autors avaladores de l'ús lingüístic –p. ex. el *Tesoro* (1611) de Covarrubias–. No tardà a aplicar-se a diccionaris plurilingües, també amples de contingut –p. ex. el *Iesus Thesaurus Puerilis* (1575) d'Onofre Pou–. En l'actualitat ha pres dos sentits paral·lels que, en qualsevol cas, fan referència igualment a la grandària i l'exhaustivitat de les dades que s'hi contenen. Del francès, es pren el sentit de *tesor* com a diccionari històric, que de manera semblant als tresors que trobem en el Renaixement ofereixen informació

no solo acerca de los vocablos existentes actualmente en la lengua, sino sobre el léxico de todos los tiempos, apoyándose para ello en textos escritos e incluso, a veces, orales. Se trata, por tanto, de un diccionario de tipo histórico y de ejemplos o citas (Porto, 2002: 60).

D'altra banda, un *tesor* també és concebut com un diccionari de diccionaris, una obra que recopila totes les informacions oferides per les diverses obres lexicogràfiques que es poden trobar al llarg de la història d'una llengua, d'un dialecte o en un període determinat. La finalitat d'aquests diccionaris no és interpretar i donar mostres de l'ús de la llengua en context, sinó mostrar el tractament i el contingut lexicogràfic d'un mot en tots els diccionaris que formen el *corpus*. El primer a encunyar aquesta denominació i amb aquest sentit va ser Gili Gaya (1947-1952). Segons Salvador (1992: 11) el sentit propi del terme, derivat de la metàfora llatina, és, precisament, aquest: el de diccionari de diccionaris. I és també aquest el que nosaltres aprofitarem per a descriure el *Tesor lexicogràfic valencià* (1543-1915) (TLV) que us presentem en aquest article².

Com hem dit prèviament, la primera obra d'aquest estil va ser l'inacabat *Tesoro lexicográfico* (1947-1952) de Samuel Gili Gaya. Es va confeccionar seguint la manera tradicional que obligava a l'anotació manual de les dades en fitxes. I, malgrat els buits i els errors que els especialistes hi han detectat, el *Tesoro* servirà de model per als diccionaris de diccionaris posteriors. Posteriorment, entre el 1966 i 1978 es va publicar a França un altre diccionari de diccionaris (11 vol.), també sense recursos informàtics: *Mots et Dictionnaires (1798-1878)*, a càrrec de Journet, Jacques Petit i Robert. Aquest *tesor* abraça les obres lexicogràfiques acadèmiques franceses publicades entre 1798 i 1878 i no reproduïx íntegrament els textos originals, sinó que simplement ofereix un llistat dels mots i de les diferències en el tractament de les accepcions i els exemples que s'hi contenen.

Els avanços produïts en la lexicografia gràcies a la informàtica han ajudat en l'actualitat a la proliferació d'aquest tipus d'obres, gairebé impensables sense aquests recursos. En l'àmbit de la lexicografia portuguesa, Dieter Messner elabora en l'actualitat un *Dicionário dos dicionários portugueses (1562-1858)*, seguint el model dels dos precedents. L'estat actual del projecte, com vam poder també escoltar en el si del II Congrés Internacional de Lexicografia Hispànica, se situa en la redacció del volum onzè i donat el volum de dades, l'autor té previst publicar la totalitat de l'obra en un CD-Rom. Actualment només podem fer-ne consultes en paper i també d'alguns volums per internet.

La lexicografia gallega no s'ha quedat arrere. El 2000 eixia al mercat el *Diccionario de diccionarios* en CD-Rom, dirigit per Antón Santamarina. La primera edició permetia consultar la informació continguda en onze diccionaris gallecs des del segle XVIII fins al XX. En la tercera edició del 2003 n'ha augmentat la nòmina d'obres fins a arribar a 25. La finalitat d'aquest *Diccionario* és oferir a un possible usuari –no necessàriament especialista– tot el lèxic del galleg que ha arrel·legat en els diccionaris antics i que difícilment es troben en el mercat. El tractament informàtic dels materials continguts en els diccionaris permet realitzar tota una sèrie de consultes diverses: senzilles dels mots, de sinònims, camps temàtics,

¹ Cfr. amb la descripció que en dona Azorín (2002: 217, n. 6).

² Finalment, cal dir que en anglés, els tresors són concebutos com a diccionaris ideològics (Sinclair, 1992²: 7).

refranys, d'exemples, citacions, etc. i els resultats s'ofereixen en un codi topogràfic i de colors que ajuda el lector a fer-se amb la informació.

Pel que fa a la lexicografia espanyola, està a punt d'aparèixer després de catorze anys de faena el *Nuevo Tesoro lexicográfico del español (siglo XIV-1726)* (NTLE), coordinat per Manuel Alvar Ezquerra i Lidio Nieto Jiménez. Ambdós responsables es declaren hereus de l'obra que va mamprendre Gili Gaya (1947-1952), però cal dir que la superen àmpliament i situen novament la lexicografia espanyola en l'avantguarda d'aquest tipus d'obres. La informatització de les dades ha permès arregar més 140 repertoris lèxics publicats i inèdits (alguns en manuscrits) que resumeixen l'activitat lexicogràfica de l'espanyol: des dels glossaris medievals, fins als diccionaris monolingües, plurilingües, alfabètics, temàtics, etc. previs al *Diccionario de Autoridades* (1726). Tot aquest volum d'informació es resumeix en més de mig milió d'entrades diferents i en format de paper.

La revolució informàtica també ha permès l'elaboració de tresors lexicogràfics amb altres tècniques. En aquest cas, és obligat esmentar altres dos *Nuevo Tesoro lexicográfico de la lengua española* (NTLE) oferits en format electrònic per la RAE. D'una banda, el conegut com a *BusCon* inclou la consulta de tots els diccionaris acadèmics en la pàgina web de la institució; d'una altra, l'altre *Nuevo Tesoro* conté seixanta-sis obres en un DVD, que comprenen tots els diccionaris acadèmics i els principals extraacadèmics posteriors al 1726. Tant en un cas com en l'altre, ens ofereixen no una transcripció, sinó una imatge de la pàgina original on podem veure la informació relacionada amb la paraula que ens interessa treballar.

Pel que fa a l'àmbit de les lletres catalanes, el nostre *Tresor lexicogràfic valencià (1543-1915)* (TLV) és el primer que reuneix les característiques esmentades per als diccionaris de diccionaris. No obstant això, hem d'aclarir que ha estat el resultat de diverses temptatives de treball dutes a terme al Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant. El primer germen que coneixem de fer un diccionari de diccionaris ve de la mà de Jordi Colomina i Josep Martines. Des del 1995 al 1998 s'embarquen en el projecte anomenat *Constitució d'un corpus de materials lingüístics amb suport informàtic que permeten una descripció integral del valencià (segles XVI-XIX)*, finançat per la Generalitat Valenciana. Una de les tasques que es plantegen consisteix en la confecció d'una base de dades informàtica amb les aportacions lèxiques que presenten interès per a la història de la llengua, la dialectologia o per a l'elaboració del model estàndard, a partir dels materials dels diccionaris més destacats dels segles XVIII-XIX: el *Diccionario valenciano-castellano* (1764) de Carles Ros, l'*Ensayo de un diccionario valenciano-castellano* (1839 i 1942) de Lluís Lluís Lluís, el *Diccionario valenciano-castellano* (1851) de Josep Escrig, el *Diccionario valenciano-castellano* (1887) de Constantí Llobart i el *Diccionario valenciano-castellano* (1891) de Joaquim Martí i Gadea. El 1996 M. Isabel Guardiola i Savall inicia la tasca de recopilació del cabal lèxic de gairebé tots els diccionaris anteriors al 1851 (vint-i-tres en total), que culmina el 1999 amb la memòria de llicenciatura *Diccionari de diccionaris valencians anteriors al 1851* (inèdita), sota la direcció de Jordi Colomina. L'any 2000 es van aprofitar tots aquests materials per a iniciar els treballs d'elaboració d'un *Tresor lexicogràfic valencià* complet amb un equip de treball format per Jordi Colomina (director), Vicent Beltran, Carles Segura i M. Isabel Guardiola (becària d'investigació). Posteriorment, a iniciativa de Jordi Colomina, el Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant ha signat un conveni de col·laboració amb l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) per a completar aquests projectes iniciats. Així doncs, entre el 2003 i el 2004, un equip format per M. Antònia Cano (directora), M. Isabel Guardiola, Anna Francés, Maria Guerola i Antonio Fernández que va treballar en el tractament informàtic del *Diccionario valenciano-castellano* (1887) de Constantí Llobart. Amb aquest treball que presentem i que va formar part de la nostra tesi doctoral (2004), doncs, reemprenem i encetem, alhora, aquest camí en la lexicografia catalana amb l'elaboració del *Tresor lexicogràfic valencià*, que abraça pràcticament la totalitat dels diccionaris valencians publicats i inèdits des del 1543 fins al 1915.

Paral·lelament a aquests tresors lexicogràfics més o menys exhaustius d'una llengua, n'han sorgit uns altres delimitats dialectalment, temàticament i sincrònicament. El *corpus* que nodreix aquests diccionaris es basa en el buidatge de reculls lèxics, normalment estudis d'un parlar, d'obres concretes –glossaris–, diccionaris i vocabularis dialectals o d'un llenguatge d'especialitat, atles lingüístics, etc.³

La lexicografia espanyola és una de les capdavanteres en l'aplec de tots els materials lèxics disponibles de les seues varietats diatòpiques. Inevitablement aquesta producció s'ha de relacionar amb la necessitat que s'ha observat de reprendre la lexicografia dialectal (Ahumada, 2000). Actualment, hi ha sis projectes acabats de tresors dialectals de l'espanyol que toquen l'espanyol peninsular (Álvarez de Miranda, 1999), l'espanyol d'Amèrica (Haensch, 2000), l'asturià (Neira i Piñero, 1989), el lleonès (Miguélez, 1993), el canari (Álvarez, Corbella i Corrales, 1992) i l'andalús (Alvar, 2000). Si fa no fa, la intenció d'aquests no és recopilar totes les paraules que es diuen en aqueixes contrades, sinó condensar en una sola obra tot el

³ "Diccionarios de diccionarios, diccionarios de monografías, diccionarios de vocabularios... tesoros, al fin, de cualquier región lingüística" (Ahumada, 2000: 24).

material lèxic que s'ha difós sobre les particularitats d'aquests parlars (els trets que no són generals). Llevats dels dos primers, els materials es presenten ordenats en definicions o sentits documentats, que depenen d'una entrada normativitzada ortogràficament. Les variants fonètiques i morfològiques que consideren oportunes també es deixen i remetent a l'entrada general⁴.

Hem de relacionar amb aquests tresors dialectals, l'elaboració del *Tesoro lexicográfico del español marino anterior al 1726 (TELEMA)* publicat el 2002 per Lidio Nieto. Aquest autor ha confeccionat un tresor que aplega un total de dotze obres lexicogràfiques que tracten el llenguatge mariner espanyol i que formen part del *NTLE*.

Com hem dit adés, hi ha un altre tipus de tresor de caràcter sincrònic que pretén arreplegar tota la informació analitzada sobre el lèxic d'un determinat període de temps. És el cas, per exemple, del projecte del *Dictionnaire du moyen français (DMF)* iniciat el 1990 i dirigit per Robert Martin a la Universitat de Nancy. Aquest *Dictionnaire* abraça un *corpus* de textos dels anys 1330-1500 i és consultable a internet. El tipus d'informació que aplega es basa en els estudis lèxics de les obres del període que hi ha publicats o inèdits.

2. EL TRESOR LEXICOGRÀFIC VALENCIÀ (1543-1915) (TLV)

2.1. Objectius i funció del TLV

En la descripció dels tresors lexicogràfics precedents hem pogut observar que la finalitat que mou els autors és la de construir la història lexicogràfica dels mots d'una llengua, d'un parlar o d'un determinat període de temps. També hem vist que els mateixos autors en justifiquen l'elaboració per a possibles treballs futurs sobre història de la llengua i l'evolució del lèxic, per a estudis dialectològics i ortogràfics, per a construir altres diccionaris (històrics, normatius o d'ús) i, especialment, per a analitzar la trajectòria evolutiva que ha seguit la creació dels diccionaris d'una llengua al llarg del temps (fonts, criteris, ideologia, etc.). Justament, el nostre *Tresor lexicogràfic valencià (1543-1915) (TLV)* respon a aquesta caracterització prèvia, tot i que originàriament es va pensar per estudiar les fonts del diccionari d'Escrig. Així doncs, podem dir que el *TLV* és un diccionari de diccionaris valencians en format electrònic i en paper que permet la consulta de la vida d'un determinat mot en els trenta-sis repertoris lèxics valencians que el formen: 141.416 entrades originals agrupades en 57.325 articles.

2.2. El corpus del TLV

El nostre *corpus* està format per trenta-sis repertoris lèxics valencians de caràcter divers –vocabularis, diccionaris, glossaris, replegues lexicogràfiques de tema específic o general d'índole diversa, etc.– que abracen un període de temps comprés entre mitjan segle XVI (1543) i començament del segle XX (1915). La raó principal que ens ha empès a agrupar tot aquest volum de lèxic ha estat la relació de dependència de fonts que s'estableix entre totes aquestes obres. D'altra banda, no podem negar l'existència d'altres dos factors paral·lels que han determinat també la tria del nostre *corpus*. En primer terme, hem de destacar la reproducció de les mateixes tècniques d'elaboració i de redacció que segueixen aquests diccionaris. Aquesta manera de procedir desapareix en la tercera (*DLlombart* 1887) i quarta edició (*DMGadea* 1891) del diccionari d'Escrig que, consegüentment, no hem introduït. Una altra causa que ha ocasionat que deixarem de banda aquestes dues obres, ha estat el grau d'ampliació del material original. Finalment, també hem tingut present la vinculació temàtica existent entre els diversos inventaris, cosa que ens ha permès incloure un repertori de peixos de finals del XIX i un vocabulari de seccions i un altre monosi-làbic de començaments del XX.

Així, doncs, els diccionaris inèdits a l'època alguns i d'altres també en l'actualitat que formen el *corpus* es poden distribuir en quatre grans blocs temàtics⁵:

- a) set glossaris i taules de veus obscures (s. XVI-XVII): els vocabularis de mots obscurs de 1543, 1545 i 1560 i la “Declaració de paraules lemosines escures” (1546) de les poesies d'Ausiàs March, el *Vocabulari valencià-castellà* (1555) de Joan de Resa, la “Taula de paraules difícils” (1557) de la Crònica de Jaume I feta pels Jurats de València i el *Vocabulari ú Onomasticón* (inici del XVII) dels Furs de Gaspar Gil Polo i Josep Llop;
- b) quatre obres per a l'ensenyament del llatí (s. XVI-XVII): el *Vocabulario del humanista* (1569) de Juan Lorenzo Palmireno, el *Iesus Thesaurus Puerilis* (1575) d'Onofre Pou⁶, la “Nomina Officiorum”

⁴ Entre aquest repertori de tresors de l'àmbit hispànic, hem d'esmentar el projecte del *Tesoro léxico del caló*, presentat en el II del II Congrés Internacional de Lexicografia Hispànica per Ivo Buzek. Es tracta d'un diccionari de diccionaris del romaní espanyol configurat a partir de diverses obres de caràcter més o menys lexicogràfic que hi ha a l'abast des del segle XIX fins a l'actualitat.

⁵ Gulsoy (1964), però, dividia la història de la lexicografia valenciana en dues etapes diferents en funció de la llengua objecte d'estudi: el català i el llatí en un principi i l'espanyol en segon lloc.

(1636) de Jeroni Tarraça i el llistat de “Noms d’oficis i de dignitats eclesiàstiques” (1643) de Vicent Exulve;

c) vint obres per a l’ensenyament de l’espanyol: el *Breve Diccionario Valenciano-Castellano* (1739), el *Diccionario Valenciano-Castellano* (1764), l’inèdit *Raro diccionario valenciano-castellano, único y singular de voces monosílabas* (1770) i la *Corrección de vòzes y phràses* (1771) de Carles Ros; l’inèdit *Vocabulari valencià-castellà* (1787) de Joan Antoni Mayans; el “Llistat de mots absents en els diccionaris de Carles Ros” (c. 1802) i el “Abecedario de nombre monosílabos valencianos” (c. 1802) de Marc Antoni d’Orellana; el *Ensayo, Diccionario del Lemosino, y Valenciano antiguo y moderno, al Castellano*, el *Diccionario valenciano-castellano* (1802) i l’inèdit *Silabario de vocablos lemosinos o valencianos* (1805) de Manuel Joaquim Sanelo; el “Breve vocabulario valenciano y castellano de las voces mas obscuras ó anticuadas” (1827) de Just Pastor Fuster i Tarongí; el “Apéndice” al *Compendio de la gramática castellana* (1838) de Vicent Salvà; les dues edicions del 1839 i 1842 del *Ensayo de un diccionario valenciano-castellano* de Lluís Lamarca; el *Diccionario valenciano-castellano* (1851) de Josep Escrig; la *Miscelánea que comprende 1º un Vocabulario Valenciano-Castellano, dividido en grupos para facilitar la memoria de las palabras en él contenidas [...]* (1864) de Miquel de Rosanes; el *Vocabulario valenciano-castellano* (1868) de Josep Maria Cabrera; el *Diccionario valenciano-castellano* (c. 1870-1880) de Josep Pla i Costa; i el *Vocabulario valenciano-castellano en secciones* (1909) i el *Vocabulari monosilábich valencià-castellà* (1915) de Joaquim Martí i Gadea.

d) cinc obres temàtiques: el *Listado de peces* (1778) de Mariano Bru; el “Índice de las plantas mencionadas en la obra” (1797) de les *Observaciones* d’Antoni Josep Cavanilles; el *Catálogo d’els pardals, de l’Albufera de Valencia* (1795) i el *Catálogo d’els peixos qu’es crien, e peixquen en lo Mar de Valencia* (1802) de Marc Antoni d’Orellana; i, finalment, el “Vocabulario valenciano-castellano de los peces que se crían en las costas españolas del Mediterráneo y en los ríos y lagos del reino de Valencia” (1887-1888) d’Antoni Esteve.

2.3. Fases d’elaboració del TLV

Com en qualsevol treball de *corpus*, després de la delimitació dels materials que s’hi han de contenir, hem procedit a l’arreglada dels textos. En el nostre cas, el caràcter heterogeni dels components del TLV ha marcat el procés d’aquest aplec de material lexicogràfic. El fet que totes aquestes obres foren editades abans del xx ens ha dificultat molt l’accés a les edicions originals. Per aquest motiu hem hagut de treballar amb diverses impressions que se n’han fet en l’actualitat i en el cas d’algunes, l’aparició de diverses edicions d’una part del material ha implicat la tria del text que hem considerat més fidel. A més del material editat a l’època, el TLV també arreplega textos inèdits que s’han difós actualment gràcies a les edicions crítiques que n’han fet diversos estudiosos i, en el cas del *Raro* de Ros, el *Silabario* de Sanelo i l’obra de Mayans hem hagut de transcriure els manuscrits que es troben en biblioteques públiques.

Sens dubte una de les tasques més feixugues i més llarga de l’elaboració del *corpus* ha estat el tractament informàtic individual dels materials. Només hem pogut efectuar un buidatge semiautomatitzat a través de l’escàner en aquells diccionaris que tenien lletra moderna d’impremta. Aquelles obres que per les característiques de l’edició manejada no han pogut ser sotmeses a aquest procés digital, hem hagut de picar-les a l’ordinador manualment. Amb els resultats obtinguts, hem procedit a una correcció i lectura minuciosa acarada amb el text original per tal d’esmenar les errades del picatge manual o les lectures equívokes de la màquina. Una vegada que hem tingut cada text depurat, hem procedit a manipular-lo també individualment. Aquesta intromissió ha consistit en un marcatge manual propi de la informació per a disposar-la en una sèrie de camps concrets separats amb un punt i coma (“;”) que conformen el cos de l’article lexicogràfic del TLV: a) entrada lematitzada i normativitzada de l’original que ens permetrà fer les recerques oportunes; b) any d’edició o de composició; c) referència a l’autor; d) entrada original, siga la llengua que siga; e) definició o correspondència de l’original; i, f) la pàgina que ocupa la informació de l’original, en els casos en què no hi haja ordenació alfabètica.

La diversificació dels repertoris del *corpus* s’evidencia de manera notable en l’estructura particular que conforma cadascuna d’aquestes obres: obres de monosíl·labs o de polisíl·labs, d’altres que aporten continguts fraseològics o que divideixen l’estructura en funció de la categoria morfològica que tracte, unes altres donen entrada a noms propis i a topònims, a arcaïsmes, a paraules vives i a paraules més o menys inventades, algunes utilitzen mots d’enllaç entre l’entrada i les equivalències, d’altres s’entreenen en aclariments de tipus etnogràfic i etimològic, mentre que unes altres només donen les correspondències en espanyol, i un llarg etcètera. Aquesta complexitat ens ha obligat a fer un tractament peculiar de cadascun dels textos que ha de casar alhora amb el tractament de la resta d’obres del TLV i amb els criteris a què estem acostumats en la pràctica lexicogràfica actual. Per aquest motiu, a banda de la

⁶ D’aquestes dues, n’hem fet seleccions del material.

informatització dels materials que forneixen el *TLV*, el procés de lematització i normativització de totes les entrades –amb les revisions corresponents– ha estat la tasca més laboriosa i que més temps ens ha ocupat.

En aquest procés de lematització i normativització de les entrades inevitablement hem hagut de recórrer a determinades obres orientatives i de referència que ens han aprofitat per a la distribució dels materials, la separació dels sentits dels mots i la normativització ortogràfica. Aquestes obres de referència han sigut els diccionaris normatius de què disposem en l'actualitat en la nostra llengua: el *Diccionari Valencià (DV)*, editat per Bromera i la Generalitat Valenciana, i el *Diccionari de la llengua catalana (DIEC)*, editat per l'Institut d'Estudis Catalans; a més a més, també hem tingut en compte: el *Diccionari català-valencià-balear (DCVB)* d'Alcover i Moll i el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana (DECat)* de Coromines. Pel que fa al vocabulari d'especialitat, hem consultat el servei en línia del Termcat. Per als topònims valencians hem emprat el *Nomenclàtor geogràfic del País Valencià (1970)*, perquè al nostre parer és el repertori de topònims valencians més complet i el sembla que ha servit de base per als posteriors que s'han editat. Per als altres topònims i també per als antropònims, hem fet servir el servei en línia de l'*Enciclopèdia Catalana*.

En l'elecció dels diferents criteris de lematització i normativització hem volgut destacar, en primer lloc, l'objectiu principal que el *TLV* es conforme com un material de consulta de la història de la lexicografia valenciana del període que s'hi abraça. Per aquesta raó hem volgut conjugar el desig de facilitar la consulta del *Tresor* per a l'objectiu assenyalat i el de respectar al màxim l'original. Aquest doble joc ha sigut molt difícil de dur avant per la immensa quantitat de materials. Realment mantenir uns mateixos criteris, per flexibles que siguen, és molt difícil en una obra d'aquestes dimensions.

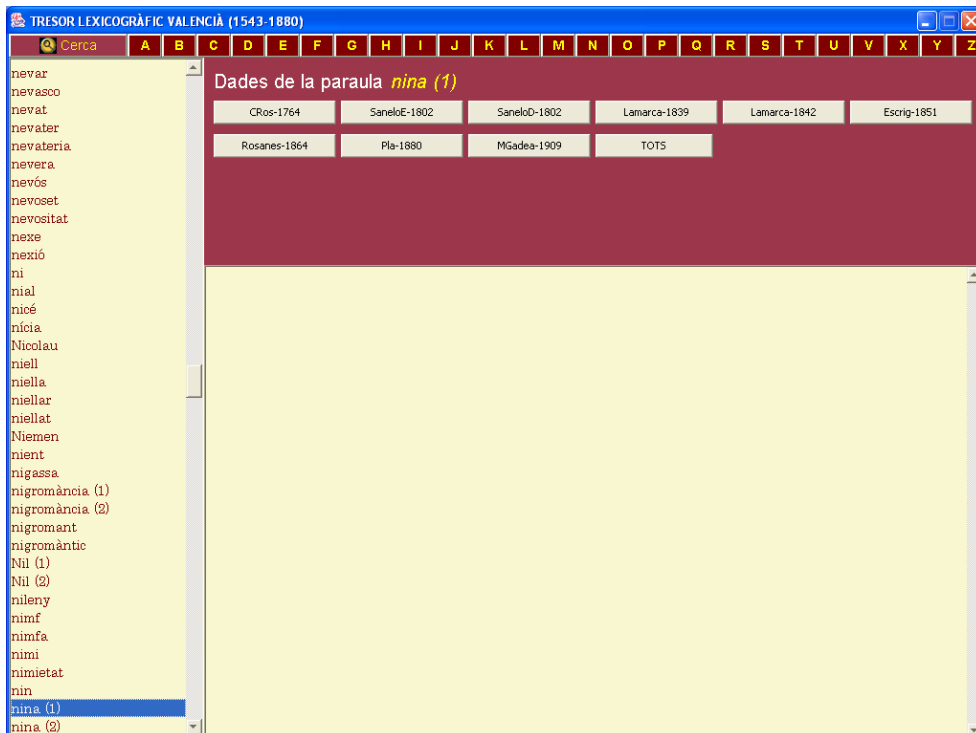
2.4. Estructura del *TLV*

El *TLV* es proposa la confecció d'una base de dades que ens permeta veure i seguir al llarg de la història de la lexicografia valenciana el tractament que rep un determinat mot. L'estructura que explicarem tot seguit és la que ens ha semblat més apropiada per a consultar tot el material que hem reunit ací i per tal de poder observar també la vivència –i la pervivència– dels mots al llarg de la lexicografia valenciana, com s'han copiat uns autors d'altres, les novetats i les incorporacions que s'hi han fet. Per a realitzar aquestes consultes hem establert dos mitjans diferents: la versió impresa en paper i la versió informatitzada.

La versió impresa en paper es configura com la d'un diccionari de llengua dels que estem habituats a consultar generalment. Està ordenat alfabèticament i els articles es disposen uns davall dels altres. Les entrades lematitzades i normativitzades, que serveixen per a fer les recerques oportunes, apareixen en lletra més gran i negreta. En el cas que hi haja més d'un sentit adscrit a un mot, apareixen superíndexs que ho marquen. A continuació apareixen ordenades cronològicament per l'autor les entrades dels originals i les definicions d'aquestes. Les entrades originals apareixen en lletra més menuda, negreta i cursiva (normalment també hi ha la categoria o altres indicacions). Les definicions dels originals apareixen en lletra redona. A continuació ve la referència de l'autor, l'any d'edició o de composició i la pàgina en el cas d'aquelles obres que no estan ordenades alfabèticament. Si un mot apareix en més d'un autor, hem optat per separar aquestes aparicions amb una plec doble (“||”). Vegem-ho en detall en la figura següent:

La versió en CD-Rom del *TLV* s'encabeix en les últimes tendències de la pràctica de la lexicografia actual, ja que permet fer consultes automàtiques de la informació dels diccionaris. La consulta d'aquests materials es pot fer directament per mitjà de l'opció "Cerca" o bé a través de la cerca alfabètica per les diferents lletres amb què s'estructura el *Tresor*. En qualsevol dels dos casos, una vegada que hem marcat el vocable que volem consultar, tenim la possibilitat de veure la informació completa i detallada de tots els diccionaris que l'arreglen o bé, anar directament a l'obra que ens interessa.

3. TREBALL FUTUR

El treball futur que hem previst està directament relacionat amb l'ampliació del *TLV* als altres dos grans diccionaris del XIX (el Llobart i el Martí i Gadea), cosa que implicarà una revisió dels criteris d'elaboració i una nova organització dels materials, que afectarà, especialment, el tractament i la separació dels distints sentits d'un mot i les unitats multimot i també l'etiquetatge dels camps semàntics, el llenguatge tècnic i la categoria gramatical. Ara com ara, s'ha començat aquesta ampliació amb els treballs de correcció, ordenació i informatització del Llobart, a partir d'un conveni amb l'AVL.

A banda d'aquestes dues obres, ens agradaria poder afegir altres obres inèdites: les *Voces castellanas y su equivalencia en valenciano – Voces valencianas y su equivalencia en castellano* (1825) de C.M.G. i el *Diccionario valenciano-castellano* (c. 1847) de Tomàs Font i Piris. A hores d'ara, ja tenim una reproducció dels manuscrits que ens han facilitat els arxius on són els originals.

L'objectiu final és crear una gran base de dades lexicogràfiques valencianes que arribe, com a mínim, fins al *DCVB*. Aquests materials forniran els especialistes de diverses matèries lingüístiques (lexicografia pràctica i evolució de les tècniques lexicogràfiques, història del lèxic, estudi de la fraseologia, gramàtica, fixació de lèxic patrimonial, dialectologia, etc. i, fins i tot, també materials etnogràfics) d'un gran cabal de dades amb què poder treballar i argumentar els seus estudis.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Ahumada, I. (2000): *Estudios de lexicografía regional del español*. Jaén, UNED-Jaén.
- Alcover, A. M. i F. de B. Moll (*DCVB*) (1993): *Diccionari català-valencià-balear*. Palma, Moll.
- Alvar Ezquerro, M. (2000): *Tesoro léxico de las hablas andaluzas*. Madrid, Arco Libros.
- Álvarez de Miranda, P. (1999): *Lexicografía Española Peninsular. Diccionarios Clásicos*. Madrid, DIGIBIS.
- Azorín Fernández, D. (2002): Ressenya a "Manuel Alvar Ezquerro, *Tesoro léxico de las hablas andaluzas*", *Cahiers de lexicologie. Revue Internationale de Lexicologie et Lexicographie*, 81, pàg. 217-221.
- Coromines, J. (*DECat*) (1992³): *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona, Curial/La Caixa.
- Corrales Zumbado, C., D. Corbella Díaz i M. Á. Álvarez Martínez (1992): *Tesoro lexicográfico del español de Canarias*. Canàries, Consejo Insular.
- Diccionari de la llengua catalana (DIEC)*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1995.
- Diccionari valencià (DV)*. València, Bromera/Generalitat Valenciana, 1996².
- Dictionnaire du moyen français (DMF)*: <http://www.atilf.fr/blmf>.
- Enciclopèdia Catalana, *Hiperenciclopèdia*: <http://www.grec.net>.
- Gili Gaya, S. (1947-1952): *Tesoro lexicográfico (1492-1726)*. Madrid, CSIC.
- Guardiola i Savall, M. I. (1999): *Diccionari de diccionaris valencians anteriors al 1851*. Memòria de llicenciatura inèdita llegida a la Universitat d'Alacant i dirigida pel Dr. Jordi Colomina.
- Guardiola i Savall, M. I. (2004): *El Diccionario valenciano-castellano (1851) de Josep Escrig en la tradició lexicogràfica valenciana*. Tesi doctoral inèdita llegida a la Universitat d'Alacant i dirigida pel Dr. Jordi Colomina.
- Gulsoy, J. (1964): "La lexicografia valenciana", *Revista Valenciana de Filologia*, VI, pàgs. 109-141.
- Haensch, G. (2000): *Textos Clásicos sobre la Historia de la Lexicografía del Español de América*. Madrid, DIGIBIS.
- Journet, R., J. Petit, J. i G. Robert (1966-1978): *Mots et Dictionnaires (1798-1878)*. París, Les Belles Lettres.
- Messner, D. (1994-1998): *Dicionário dos dicionários portugueses (1562-1858)*: <http://www.sbg.ac.at/rom/people/prof/messner/dict/prefl.html>.
- Miguélez Rodríguez, E. (1993): *Diccionario de las hablas leonesas*. Lleó.
- Neira Martínez, J. i M. R. Piñeiro (1989): *Diccionario de los bables de Asturias*. Oviedo, Real Instituto de Estudios Asturianos.
- Nieto Jiménez, L. (2002): *Tesoro lexicográfico del español mariner anterior a 1726*. Madrid, Arco Libros.
- Nomenclàtor geogràfic del País Valencià*. València, Impremta Fermar, 1970.
- Porto Dapena, J. Á. (2002): *Manual de técnica lexicográfica*. Madrid, Arco Libros.
- RAE (2000): *Nuevo Tesoro lexicográfico de la lengua española*. Madrid, Espasa-Calpe.
- RAE: <http://buscon.rae.es>.
- Salvador, G. (1992): "Prólogo". En Corrales Zumbado *et alii* (1992), pàgs. 9-11.
- Santamarina, A. (ed.) (2000-2003): *Diccionario de diccionarios*. A Corunya, Fundación Pedro Barrié de la Maza.
- Sinclair, J. (1992²): *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford, Oxford University Press.
- TERMCAT: <http://www.termcat.net/cercaterm/>.